

ЛЕШАНИЧ Л. В.,кандидат юридичних наук,
доцент кафедри господарського права
(ДВНЗ «Ужгородський національний
університет»)

УДК 346.6

АКРЕДИТИВ ЯК НАЙКРАЩА ФОРМА БЕЗГОТІВКОВОГО РОЗРАХУНКУ

Нині Україна тримає курс на зміцнення своєї позиції на зовнішньому ринку, оскільки є країною з ринковою економікою. Набувають усе більшого значення зовнішньоекономічні відносини для діючих суб'єктів української економіки, зростає частка експорту, залучаються іноземні інвестиції в зовнішньоторговельних відносинах. Усі ці операції, зовнішня торгівля загалом не можуть існувати без безготівкової форми розрахунків.

Ключові слова: безготівкові розрахунки, форма розрахунків, акредитив, банк.

Сегодня Украина держит курс на укрепление своей позиции на внешнем рынке, поскольку является страной с рыночной экономикой. Приобретают все большее значение внешнеэкономические отношения для действующих субъектов украинской экономики, растет доля экспорта, привлекаются иностранные инвестиции во внешнеторговых отношениях. Все эти операции, внешняя торговля в целом не могут существовать без безналичной формы расчетов.

Ключевые слова: безналичные расчеты, форма расчетов, аккредитив, банк.

Now Ukraine is in the process of strengthening its position on the foreign market, as it is a country with a market economy. Foreign economic relations are gaining increasing importance for the operating entities of the Ukrainian economy, the share of exports is increasing, foreign investments are being attracted in foreign trade relations. All these operations, foreign trade, in general, can not exist without a cashless form of settlements.

Key words: cashless settlements, form of settlements, letter of credit, bank.

Вступ. Відомо, що найбільш поширеними формами безготівкових розрахунків в Україні є банківські перекази, інкасо, акредитив, розрахунки за відкритими рахунками, розрахунки з використанням чеків, розрахунки з використанням векселів [1].

Постановка завдання. Мета статті – надати характеристику сутності акредитивної форми розрахунку.

Результати дослідження. Необхідно зазначити, що термін «акредитив» є словом латинського походження, що означає *accreditivus* – довірчий [2].

Поняття акредитиву може вживатися в декількох значеннях: форма безготівкових розрахунків, банківська угода, платіжне зобов'язання банку, розрахунковий документ і валютна цінність [3, с. 7].

Відповідно до Інструкції «Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті», акредитив – договір, що містить зобов'язання банку-емітента, за яким цей банк за дорученням клієнта (заявника акредитива) або від свого імені згідно з документами, які відповідають умовам акредитива, зобов'язаний виконати платіж на користь бенефіціара або доручає іншому (виконуючому) банку здійснити цей платіж [4].

Згідно з *Уніфікованими правилами та звичаями для документарних акредитивів*, акредитив за своєю природою являє собою угоду, відокремлену від договору купівлі-продажу або іншого контракту, на якому він може базуватися [5].

Зазначається, що в процесі розвитку цієї форми розрахунків вироблено дві основні їх форми – готівкові (грошові) й документарні. Але оскільки в світі більше ніж 90% розрахунків акредитивами здійснюється у формі документарного акредитиву, він і стане предметом дослідження [3, с. 11].

Документарний акредитив – це заповнений на формалізованому бланку договір, у якому банк, що відкриває акредитив (банк-емітент), бере на себе зобов'язання здійснити за розпорядженням і за рахунок покупця платіж зазначеної в ньому суми третій особі (бенефіціару) (при розрахунках готівкою) або акцептувати тратту (при розрахунках у кредит) проти подання продавцем передбаченого в зовнішньоторговельному контракті (далі – ЗТК) комплекту документів, які підтверджують поставку товарів згідно з умовами ЗТК.

Оскільки документарний акредитив є формою розрахунків, що поширена в міжнародній торгівлі, банківською практикою вироблено багато видів акредитиву залежно від різноманітних критеріїв. Так, акредитиви поділяються на безвідзивні та відзивні; підтверджені й непідтверджені; акредитиви, які виконуються шляхом платежу за пред'явленням, платежу з розстрочкою, акцепту й неогоцізації; переказні та непереказні [3, с. 12], а також револьверні, акредитиви з «червоним застереженням» (red clause credit), резервні, чисті рамбурсні акредитиви тощо.

Для кращого розуміння сутності акредитивної форми розрахунку автор вважає за доцільне охарактеризувати деякі її переваги.

Передусім хочеться розпочати з того, що це самостійна від торгового контракту угода, яка містить як чітке зобов'язання платежу на користь експортера, так і можливість одержання кредиту імпортером.

Наступною дуже важливою перевагою акредитиву є те, що він усуває ризик неплатежу з боку покупця, оскільки оплата документів гарантується банком-емітентом.

Також до переваг можна зарахувати й можливість нейтралізувати деякі валютні, а також політичні ризики.

Переваг у цієї форми розрахунку більше ніж достатньо. Але, як і в усіх інших безготівкових розрахунках, є свої недоліки.

Автор вважає, що основним недоліком акредитиву є його вартість. Акредитивна форма розрахунку є чи не найдорожчою, оскільки тягне за собою низку витрат у вигляді комісій, зборів і відсотків у період його дії. Ураховуючи високу цінову вартість, відкривати акредитив на незначні суми недоцільно.

Оскільки банки мають справу лише з документами, а не з товарами й платіж здійснюється на підставі надання експортером документів згідно з умовами акредитива, характеристика товарів і кондиція самих товарів залишаються невідомими.

Звичайно, ці переваги стосуються переважно імпортера, оскільки акредитивна форма розрахунку – форма розрахунку, яка більше стоїть на стороні інтересів продавця, ніж покупця.

Висновки. Підсумовуючи вищезазначене, можна резюмувати, що в зовнішньоекономічній діяльності акредитивна форма розрахунку досить вигідна, оскільки зумовлює зменшення ризиків, відкриття можливостей щодо співпраці з новими партнерами, збільшення обсягів продажів.

Список використаних джерел:

1. Якобець Х.Г. Вплив різних форм безготівкових розрахунків на фінансовий стан підприємства / Х.Г. Якобець [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://intkonf.org/yakobets-hg-vpliv-riznih-form-bezgotivkovih-rozrahunkiv-na-finansoviy-stan-pidprijemstva/>.
2. Акредитив // Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://bit.ly/1zOM9Q24>.

3. Агафонова Н.В. Правовий режим акредитиву як форми безготівкових розрахунків : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право» / Н.В. Агафонова. – Київ, 2002. – 15 с.

4. Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті від 21 січня 2004 року : Постанова Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04>.

5. Правила Міжнародної торговельної палати. Уніфіковані правила та звичаї для документарних акредитивів (№ 500) від 1 січня 2004 року / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/988_003.

